

CAPITOLUL VIII.

SUFIXELE NEOLOGISME.

Observație. — Se găsesc numai în dr.

SUFIXELE SUBSTANTIVALE.

ANȚĂ (-anță).

Funcțiunea.

Abstracte.

Cutezanță 'îndrăzneală' < *cutez*.

Siguranță < *sigur*.

Originea : It. *-anza*, fr. *-ance*.

Bărbanță, variantă a lui *bărbunc*, nume de dans (Hasdeu, 1524) <*bărbunc*+*danț*.

Genul și Pluralul.

Substantivele în *-anță* sunt feminine și se întrebuintează numai la sg.

ISM (-ism).

Funcțiunea.

Abstracte.

Boerism 'boerie' (I. Ghica) < *boer*.

Ciocoism < *ciocoiu*.

Lustragism (Sanielevici, Viața Rom. XXIV 97) < *lustragiū* 'văxitor'.

Mahalagism < *mahalagiǔ*.

Romînism < *Romîn*.

Creștinism < *creştin*.

Lichelism intelectual (Arghezi, Viața Rom. XXIII 464) < *lichea*
pl. -ele.

Tembelism 'indolență' < *tembel*.

Originea: Fr. -isme.

Genul și Pluralul.

Substantivele în *-ism* sunt masculine sg., afară de *mahalagism* 'cancan' care este eterogen, pl. -e.

SUFIXELE ADJECTIVALE.

AL (-ál).

Funcțiunea.

APARTINEREA.

Lătural (Tiktin) < *latură*.

Mormîntal (Alexandri) < *mormînt*

Săptămînal < *săptămînă*.

Vamal < *vamă*.

Originea: Fr. -al.

BIL (-'bil).

Observație. — Derivarea se face dela verbe și anume dela radicalul infinitivului.

Funcțiunea.

POSIBILITATEA.

Graniță apărabilă (I. G. Duca, Viața Rom. 1913, I 40) < *apăra*.

Manifestarea *măsurabilă* a energiei ; Presiunea *măsurabilă* (T. A. Bădărău, Viața Rom. 1913, III 287, 289) < *măsura*.

Proba *neînlăturabilei* noastre datorii (I. I. C. Brătianu, Viața Rom. 1913, III 222) < *neînlătura*.

Casă *nelocuibilă* (deseori în *Universul*) < *nelocui*.

Urmare firească și *nereparabilă* (I. I. C. Brătianu, Viața Rom. 1913, III 223) < *nerepara*.

O dogmă *nerăsturnabilă* (A. D. Xenopol, Noua Rev. Rom. XIV 200, 15 Sept. 1913, de 2 ori) < *nerăsturna*.

O *neseabilă* bogătie de idei (G. Kernbach, Versuri și Proză, 185) < *neseaca*.

Auzibil (Tiktin) < *auzi*.

Plătibil < *plăti*.

Originea : lat. *-bilis*, it. *-bile*, fr. *-ble*.

SUFIXELE SUBSTANTIVALE-ADJECTIVALE.

IST (-ist).

Functiunea.

ADJECTIVE.

APARTINEREA.

Patruzecioptist (Ibrăileanu) < *patruzeći și opt*.

Poporanist < *poporan*.

Tărănist < *țărăan*.

În special partizanul unui om politic ori al unei grupări :

Carpist < P. P. *Carp*.

Tachist < *Tache* Ionescu.

Junimist < *junimea*.

SUBSTANTIVE.

POSESORUL UNEI CALITĂȚI PRIN EXCELENȚĂ.

Bonjurist < *bon jour*.

Zeflemeist < *zeflemea*.

NOMINA AGENTIS.

Fochist < *foc*.

Mașinist 'mecanicien' < *mașină*.

Ziarist < *ziar*.

UN SUFIX COMBUS.**-alist** (*=-al+-ist*).După *naționalist* s'a făcut :*Iorgalist* = partizan al lui *Iorga*.**Originea :** Fr. *-iste*.**Pluralul.**Atât adjec. cât și subst. în *-ist* fac pl. *-iști*.**UN SUFIX VERBAL.****IZ** (*-iz*).*Maghiarizez* < *Maghiar*.*Mușamalizez* 'étouffer une affaire' < *muşama* pl. *-ale* 'toile cirée'.**Originea :** Lat. *-iz*, fr. *-is*.